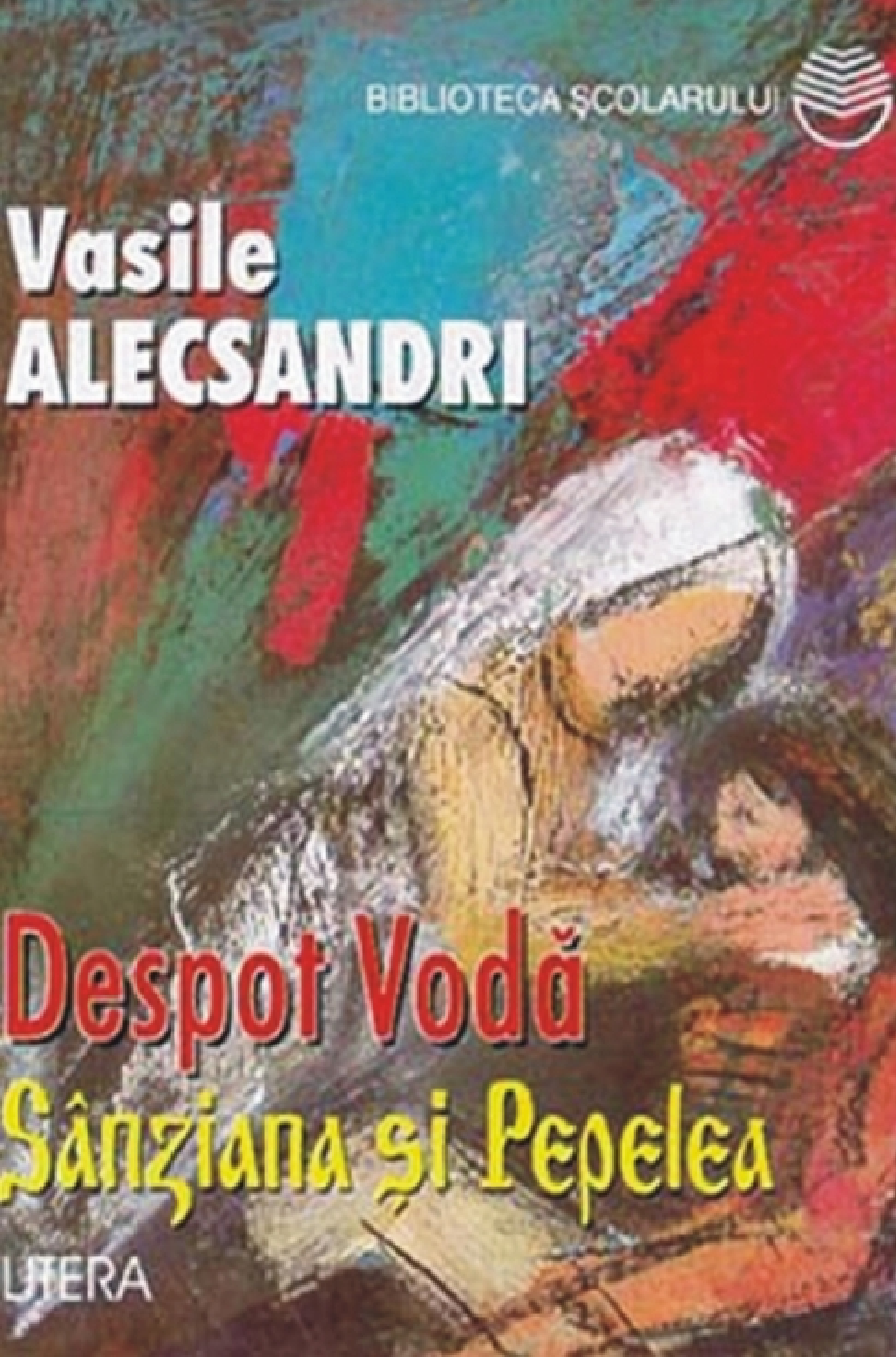

BIBLIOTECA ȘCOLARULUI

Vasile ALECSANDRI

Despot Vodă
Sânziana și Pepelea

LITERA

biblioteca școlarului

Vasile
ALECSANDRI

DESPOT-VODĂ

SÂNZIANA ŞI PEPELEA

Litera
INTERNAŢIONAL
BUCUREŞTI — CHIŞINĂU

APRECIERI CRITICE

Cea mai originală şi, deci, cea mai valoroasă piesă naţională este **Sânziana şi Pepelea,** feerie din care se trag viitoarele basme dramatizate din literatura română...

Ultimele lucrări dramatice ale poetului aduc un progres de adâncime neaşteptat. Pe lângă maturitatea tehnică, apare facultatea creaţiei de oameni. Desigur că **Despot-Vodă** se nutreşte din teatrul lui Victor Hugo, cu toate acestea drama lui Alecsandri e originală şi, dacă e vorba de vreo înrâurire, ea e din parte, mai degrabă, a piesei lui Hasdeu **Răzvan şi Vidra,** pe care Alecsandri o numea, în deriziune, "dramul", deşi aceea deschidea seria dramelor istorice române. Marele patos, beţia lirică şi retorică din teatrul lui Hugo n-au trecut la Alecsandri, înlocuite prin dizertaţii poetice de ton minor, cu prea multă frunză de cuvinte şi prea puţine mari imagini. În schimb viziunea lumii e mai pozitivă. Se conturează de la început conflictul fundamental şi tradiţional din teatrul istoric românesc, care este nu între inidivizi, ci între ambiţia voievodului, pe de o parte, şi rezistenţa obiceiurilor şi a corpurilor constituite, pe de alta...

GEORGE CĂLINESCU, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent.* Ediţia a II-a, revăzută şi adăugită. Ed. Minerva, Bucureşti, 1986, p. 313-314, 315.

Aşa cum în poezia lirică apariţia lui Eminescu a trecut în planul al doilea poezia de iubire a lui Alecsandri, comediile de satiră politică ale lui Caragiale au umbrit, cum era şi firesc, teatrul comic al lui Alecsandri. Nu însă atât de mult încât să-l anuleze, cum au socotit, într-o vreme, unii istoriografi. Căci începând cu **Iorgu de la Sadagura**, amuzanta satiră la adresa intelectualilor dezrădăcinaţi, şi cu cântecélele comice, în care, alături de figuri pitoreşti ale trecutului, precum un lăutar ca Barbu Lăutarul sau un surugiu tonitruant al vechii poşte, îşi iau loc şi tipuri politice, retrograde, ca Sandu Napoilă, un fanfarone, ca Clevetici, ultrademagogul, şi până la o comedie ca **Boieri şi ciocoi** sau ***Sânziana şi Pepelea,*** în care satira socială alternează cu furia folclorică, — teatrul lui Alecsandri îşi păstrează intacte nu numai virtuţile documentare, dar şi pe cele de artă.

PERPESSICIUS, *Alte menţiuni de istoriografie literară şi folclor (III). 1963-1967,* Editura pentru literatură, Bucureşti, 1967, p. 222.

Solidă e drama istorică **Despot-Vodă** (1879), reprezentată după două încercări anterioare cu acelaşi erou ale lui Bolintineanu şi Scurtescu şi cu doisprezece ani după **Răzvan şi Vidra** a lui Hasdeu. Intenţia lui Alecsandri a fost de a crea un erou romantic din stirpea lui Ruy Blas, dotat cu reale însuşiri şi însufleţit de înalte idealuri, incapabil totuşi de a se realiza, fie din cauza lipsei de pondere, fie din cauza opoziţiei din jurul său. Conflictul îi era sugerat de cronicile naţionale. Prin Tomşa (care, după Ureche, a ucis pe Despot) şi Ciubăr, Alecsandri a vrut să figureze rezistenţa tradiţiei locale ortodoxe, faţă de Reformă. Orientarea legitimistă a piesei, îndreptată împotriva domnitorului străin, n-a scăpat contemporanilor, cu toate acestea eroul trăieşte şi sunt memorabile cuvintele adresate de el lui Tomşa şi boierilor, când se dă prins: "Mi-arunc din cap coroana!... din mână sceptru-mi scot... / Nu mai sunt domn!... acuma ucideţi pe Despot!"

AL. PIRU, *Istoria literaturii române,* Editura "Grai şi suflet — Cultura Naţională", Bucureşti, 1994, p. 62-63.

Cea mai originală şi mai valoroasă creaţie a teatrului comic al lui Alecsandri este feeria naţională în cinci acte **Sânziana şi Pepelea** (1880). Personaje luate din lumea basmelor simbolizează caractere omeneşti sau catastrofe naturale, şi piesa conţine aluzii fine la stări sociale contemporane...

AL. PIRU, *Analize şi sinteze critice,* Ed. Scrisul românesc, Craiova, 1973, p. 69.

Scrierile lui Alecsandri din ultima parte a vieţii sale — **Despot-Vodă, Sânziana şi Pepelea, Fântâna Blanduziei** şi **Ovidiu** — ilustrează cu prisosinţă tendinţa autorului de a depăşi genurile comice primare (farsa, vodevilul, cântecelul comic) şi de a-şi aduce aportul la dezvoltarea şi consolidarea genurilor dramatice „serioase". În vederea acestui scop Alecsandri purcede la explorarea unui material dramatic nou, împrumutat din creaţia populară, din istoria naţională sau din antichitatea romană. Această abandonare a materialului de viaţă curent nu avea, desigur, nimic comun cu evadarea scriitorului din frământările vieţii contemporane. Pe baza materialului folcloric sau istoric dramaturgul rezolva probleme principiale, care stăteau pe ordinea de zi a vremii sale...

Sânziana şi Pepelea e o operă de dramatism, de mişcare. Senzaţia mişcării neîntrerupte transpare din chiar subiectul piesei, înşăilat în jurul răpirii miresei de către zmeu şi al căutării ei de către toţi cei „interesaţi". Îmbinarea elementelor realiste cu cele fantastice, transfigurările eroilor, contrastele izbitoare privind virtuţile şi metehnele fizice şi morale ale personajelor, schimbările succesive de decor şi deplasările

neprevăzute în spaţiu, amalgamul de manţe şi culori imprimă feeriei o notă unică şi irepetabilă.

HARALAMBIE CORBU, *Alecsandri şi teatrul,* Ed. Cartea moldovenească, Chişinău, 1973, p. 235, 241.

Odată cu Alecsandri dramaturgia românească a căpătat conştiinţa existenţei sale ca gen cu trăsături specifice şi autonome. Odată cu Alecsandri teatrul românesc şi-a definit însăşi raţiunea existenţei sale: repertoriul naţional. Odată cu Alecsandri dramaturgia şi teatrul nostru şi-au statornicit menirea, şi-au jalonat căile ce aveau să le urmeze. Odată cu Alecsandri, deci, dramaturgia şi teatrul românesc au câştigat, în ansamblul culturii româneşti moderne, pe atunci în epoca formaţiei şi constituirii ei, un rol proeminent. La izvoarele teatrului românesc îl aflăm deci pe Alecsandri şi, oricare ar fi domeniul nostru de cercetare pe acest tărâm, numele lui îl cităm ca pe acela al marilor ctitori.

VALERIU RÂPEANU, *Noi şi cei dinaintea noastră,* Editura pentru literatură, Bucureşti, 1966, p. 137.